

Dz.U. 2011 Nr 45 poz. 235**U S T A W A**

z dnia 4 lutego 2011 r.

o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

Rozdział 1

Przepisy ogólne**Art. 1.** Ustawa określa:

- 1) zasady organizowania i funkcjonowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
- 2) warunki świadczonych usług;
- 3) kwalifikacje osób sprawujących opiekę;
- 4) zasady finansowania opieki;
- 5) nadzór nad warunkami i jakością sprawowanej opieki.

Art. 2. 1. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

2. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna.

3. Opieka nad dzieckiem może być sprawowana do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 rok życia.

4. W przypadku, gdy dziecko, które ukończyło 3 rok życia umieszczone jest w żłobku lub klubie dziecięcym albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, rodzice tego dziecka, są zobowiązani do złożenia podmiotowi prowadzącemu opiekę oświadczenia o przeszkodach w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o rodzicach rozumie się przez to także opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem.

Opracowano na podstawie t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 157.

Art. 3a. 1. Rodzic ubiegający się o objęcie dziecka opieką w żłobku lub klubie dziecięcym albo przez dziennego opiekuna przedstawia, w formie oświadczenia lub zaświadczenia, następujące dane:

- 1) imię, nazwisko, datę urodzenia oraz numer PESEL dziecka;
- 2) imiona, nazwiska oraz numery PESEL rodziców;
- 3) adres miejsca zamieszkania rodziców i dziecka;
- 4) adres poczty elektronicznej i numer telefonu rodziców – o ile je posiadają;
- 5) miejsce pracy rodziców lub miejsce pobierania nauki w szkole lub szkole wyższej przez rodziców – o ile pracują lub pobierają naukę;
- 6) dane o stanie zdrowia, stosowanej diecie i rozwoju psychofizycznym dziecka;
- 7) dane o wysokości dochodów rodziców – w przypadku ubiegania się przez rodziców o częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat, jeżeli zwolnienie to jest uzależnione od wysokości dochodów.

2. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy oraz podmiot zatrudniający dziennego opiekuna mogą przetwarzać dane, o których mowa w ust. 1, wyłącznie w związku z rekrutacją oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki.

Art. 4. Osoby sprawujące, na podstawie ustawy, opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 podlegają obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013 r. poz. 947, z późn. zm.¹⁾).

Art. 5. Minister właściwy do spraw rodziny:

- 1) monitoruje proces realizacji ustawy;
- 2) upowszechnia informacje o formach opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3;
- 3) inspiruje badania, ekspertyzy i analizy dotyczące systemu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3.
- 4) (uchylony)

Art. 6. Rada Ministrów składa corocznie Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 września, sprawozdanie z realizacji ustawy.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 619 i 1138 oraz z 2015 r. poz. 1365, 1916 i 1991.

Rozdział 2

Żłobek i klub dziecięcy

Art. 7. 1. Opieka w żłobku jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia.

2. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 1 roku życia.

Art. 8. 1. Żłobki i kluby dziecięce mogą tworzyć i prowadzić:

- 1) gminy;
- 2) osoby fizyczne;
- 3) osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

2. Gmina tworzy żłobki i kluby dziecięce w formie gminnych jednostek budżetowych.

3. Żłobkiem lub klubem dziecięcym jest każda jednostka organizacyjna, która niezależnie od jej nazwy wykonuje zadania określone w art. 10.

Art. 9. 1. Podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1, prowadzące żłobki lub kluby dziecięce mogą dla celów organizacyjnych połączyć je w zespół i określić zasady działania zespołu. Połączenie nie narusza odrębności żłobków lub klubów dziecięcych w zakresie wpisu do rejestru. Przepisy art. 11 stosuje się odpowiednio.

2. Dyrektor zespołu jest dyrektorem żłobka lub osobą kierującą klubem dziecięcym.

3. Dyrektorem zespołu żłobków lub klubów dziecięcych może być osoba, która posiada co najmniej roczne doświadczenie w kierowaniu żłobkiem lub klubem dziecięcym.

4. Gmina tworzy zespoły żłobków lub klubów dziecięcych w formie gminnych jednostek budżetowych.

Art. 9a. 1. Podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 i 3, mogą zorganizować wspólną obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną żłobków, klubów dziecięcych lub ich zespołów.

2. Obsługa, o której mowa w ust. 1, może również być wykonywana przez jednostki, o których mowa w art. 5 ust. 9 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 oraz z 2016 r. poz. 35 i 64).

Art. 10. Do zadań żłobka i klubu dziecięcego należy w szczególności:

- 1) zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
- 2) zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
- 3) prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

Art. 11. 1. Żłobek i klub dziecięcy działa na podstawie statutu.

2. Podmiot, który utworzył żłobek lub klub dziecięcy, ustala statut żłobka lub klubu dziecięcego, określając w szczególności:

- 1) nazwę i miejsce jego prowadzenia;
- 2) cele i zadania oraz sposób ich realizacji, z uwzględnieniem wspomagania indywidualnego rozwoju dziecka oraz wspomagania rodziny w wychowaniu dziecka, a w przypadku dzieci niepełnosprawnych – ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności;
- 3) warunki przyjmowania dzieci;
- 4) zasady ustalania opłat za pobyt i wyżywienie w przypadku nieobecności dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym.

Art. 12. 1. Godziny pracy żłobka lub klubu dziecięcego ustala się w regulaminie organizacyjnym, o którym mowa w art. 21, biorąc pod uwagę opinie rodziców.

2. W żłobku zapewnia się opiekę nad dzieckiem w wymiarze do 10 godzin dziennie względem każdego dziecka.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wymiar opieki w żłobku może być, na wniosek rodzica dziecka, wydłużony, za dodatkową opłatą.

4. W klubie dziecięcym zapewnia się opiekę nad dzieckiem w wymiarze do 5 godzin dziennie względem każdego dziecka.

Art. 13. 1. Pracą żłobka kieruje dyrektor.

2. Dyrektorem żłobka może być osoba, która posiada:

- 1) wykształcenie wyższe i co najmniej 3 lata doświadczenia w pracy z dziećmi albo;
- 2) co najmniej wykształcenie średnie oraz 5 lat doświadczenia w pracy z dziećmi.

Art. 14. Osobą kierującą pracą klubu dziecięcego może być osoba posiadająca kwalifikacje, o których mowa w art. 16.

Art. 15. 1. Skład personelu zatrudnionego w żłobku lub klubie dziecięcym jest dostosowany do liczby dzieci uczęszczających do żłobka lub klubu dziecięcego.

2. Jeden opiekun może sprawować opiekę:

- 1) w żłobku – nad maksymalnie ośmiorgiem dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko niepełnosprawne, dziecko wymagające szczególnej opieki lub dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia maksymalnie nad pięciorgiem dzieci;
- 2) w klubie dziecięcym – nad maksymalnie ośmiorgiem dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko niepełnosprawne lub dziecko wymagające szczególnej opieki maksymalnie nad pięciorgiem dzieci.

3. W żłobku, do którego uczęszcza więcej niż dwadzieścioro dzieci, zatrudnia się przynajmniej jedną pielęgniarkę lub położną.

Art. 16. 1. Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być osoba posiadająca kwalifikacje: pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania przedszkolnego, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej lub pedagoga opiekuńczo-wychowawczego.

2. Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być także osoba, która posiada co najmniej wykształcenie średnie oraz:

- 1) co najmniej dwuletnie doświadczenie w pracy z dziećmi w wieku do lat 3 lub
- 2) przed zatrudnieniem jako opiekun w żłobku lub w klubie dziecięcym odbyła 280-godzinne szkolenie, z czego co najmniej 80 godzin w formie zajęć praktycznych, polegających na sprawowaniu opieki nad dzieckiem pod kierunkiem opiekuna, o którym mowa w ust. 1.

3. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 2 pkt 1, nie pracowała z dziećmi w wieku do lat 3 przez okres co najmniej 6 miesięcy bezpośrednio przed podjęciem

zatrudnienia jako opiekun, zobowiązana jest w ciągu 6 miesięcy od rozpoczęcia pracy na stanowisku opiekuna odbyć 80-godzinne szkolenie w celu uaktualnienia i uzupełnienia wiedzy oraz umiejętności.

Art. 17. 1. Przy zapewnianiu opieki nad dziećmi przebywającymi w żłobku lub klubie dziecięcym można korzystać z pomocy wolontariuszy.

2. Wolontariusz, przed rozpoczęciem świadczenia pracy w żłobku lub klubie dziecięcym, zobowiązany jest odbyć 40-godzinne szkolenie.

3. W przypadku gdy wolontariusz posiada kwalifikacje, o których mowa w art. 16, przepisów ust. 2 nie stosuje się.

Art. 18. Dyrektorem żłobka, osobą kierującą pracą klubu dziecięcego oraz osobą, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2, opiekunem, pielęgniarką, położną oraz wolontariuszem w żłobku lub klubie dziecięcym może być osoba, która:

- 1) daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad dziećmi;
- 2) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została jej zawieszona ani ograniczona;
- 3) wypełnia obowiązek alimentacyjny, w przypadku gdy taki obowiązek został nałożony na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd;
- 4) nie została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne.

Art. 19. Opiekun prowadzący zajęcia w żłobku lub klubie dziecięcym współpracuje z rodzicami dzieci uczęszczających na zajęcia, w szczególności przez prowadzenie konsultacji i udzielanie porad rodzicom w zakresie pracy z dziećmi.

Art. 20. W zajęciach prowadzonych w klubie dziecięcym mogą uczestniczyć rodzice dzieci uczęszczających do klubu dziecięcego.

Art. 21. 1. Organizację wewnętrzną żłobka lub klubu dziecięcego określa regulamin organizacyjny nadawany przez dyrektora żłobka lub osobę kierującą pracą klubu dziecięcego.

2. Za realizację regulaminu odpowiada dyrektor żłobka lub osoba kierująca pracą klubu dziecięcego.

Art. 22. W żłobku zapewnia się wyżywienie przebywającym w nim dzieciom.

Art. 23. Rodzice są zobowiązani do ponoszenia opłat za pobyt oraz wyżywienie dzieci w żłobku lub klubie dziecięcym.

Art. 24. 1. Lokal, w którym tworzony i prowadzony jest:

- 1) żłobek – posiada co najmniej dwa pomieszczenia, w tym jedno przystosowane do odpoczynku dzieci;
- 2) klub dziecięcy – posiada co najmniej jedno pomieszczenie.

2. W żłobku i klubie dziecięcym zapewnia się dzieciom możliwość higienicznego spożywania posiłków.

3. W klubie dziecięcym zapewnia się miejsce na odpoczynek dla dzieci.

Art. 25. 1. Żłobek oraz klub dziecięcy mogą być prowadzone w lokalu, który spełnia wymagania lokalowe i sanitarne zawarte w przepisach wydanych na podstawie ust. 3.

2. Spełnienie wymagań, o których mowa w ust. 1, potwierdza się pozytywną opinią komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej oraz pozytywną opinią właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

3. Minister właściwy do spraw rodziny, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania lokalowe i sanitarne jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy, uwzględniając konieczność zapewnienia odpowiedniej jakości opieki sprawowanej nad dziećmi i warunków ochrony przeciwpożarowej oraz liczbę dzieci, nad którymi sprawowana jest opieka.

Rozdział 3

Rejestr żłobków i klubów dziecięcych

Art. 26. Prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.²⁾) i wymaga wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, zwanego dalej „rejestrem”.

Art. 27. 1. Rejestr prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 699, 875, 978, 1197, 1268, 1272, 1618, 1649, 1688, 1712, 1844 i 1893 oraz z 2016 r. poz. 65.

2. Rejestr jest jawny i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej gminy prowadzącej rejestr.

2a. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta publikuje rejestr za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 64 ust. 2.

3. Rejestr zawiera:

- 1) nazwę lub imię i nazwisko oraz siedzibę lub adres podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy;
- 2) numer NIP i REGON podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy;
- 3) miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego;
- 4) liczbę miejsc w żłobku lub klubie dziecięcym.

4. Adres będącego osobą fizyczną podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy nie podlega ujawnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej, jeżeli jest inny niż adres prowadzenia przez tę osobę żłobka lub klubu dziecięcego.

Art. 28. 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta dokonuje wpisu do rejestru na podstawie pisemnego wniosku o wpis do rejestru, złożonego przez podmiot zamierzający prowadzić żłobek lub klub dziecięcy. Wniosek zawiera:

- 1) w przypadku osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej – numer lub indeks identyfikujący podmiot we właściwym rejestrze publicznym, potwierdzający status podmiotu;
- 2) numer NIP i REGON, o ile wnioskodawcy te numery nadano;
- 3) oświadczenie o spełnianiu warunków lokalowych;
- 4) w przypadku osoby fizycznej oświadczenie o niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie;
- 5) oświadczenie o posiadaniu tytułu prawnego do lokalu, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy;
- 6) w przypadku osoby fizycznej – numer PESEL.

2. (uchylony)

3. Wraz z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, podmiot przedstawia stosowne oświadczenie, w celu potwierdzenia dokonanej opłaty, o której mowa w art. 33.

4. W celu sprawdzenia zgodności danych, o których mowa w ust. 1, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może żądać: odpisu z odpowiedniego rejestru, dokumentu potwierdzającego tożsamość, zaświadczenia o niekaralności lub

dokumentu potwierdzającego tytuł prawny do lokalu, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy.

Art. 29. (uchylony)

Art. 30. 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta wydaje zaświadczenie o dokonaniu wpisu podmiotu do rejestru.

2. Zaświadczenie zawiera następujące dane:

- 1) nazwę organu, który dokonał wpisu do rejestru;
- 2) datę i numer wpisu do rejestru;
- 3) formę organizacyjną opieki oraz jej nazwę;
- 4) nazwę lub imię i nazwisko podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy;
- 5) miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego.

Art. 31. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta odmawia wpisu do rejestru, w przypadku gdy:

- 1) podmiot nie spełnia warunków wymaganych do utworzenia i prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego;
- 2) wydano prawomocne orzeczenie zakazujące przedsiębiorcy wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem.

Art. 32. Wykreślenie z rejestru następuje w przypadku:

- 1) złożenia przez podmiot wpisany do rejestru wniosku o wykreślenie;
- 2) nieusunięcia przez podmiot, w wyznaczonym terminie, nieprawidłowości w zakresie prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego;
- 3) przekazania we wniosku oraz dołączonych do niego dokumentach, o których mowa w art. 28, informacji niezgodnych ze stanem faktycznym.

Art. 33. 1. Wpis do rejestru podlega opłacie, która stanowi dochód własny gminy.

2. Wysokość opłaty ustala rada gminy w drodze uchwały.

3. Wysokość opłaty nie może być wyższa niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego zgodnie z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

4. Zmiany w rejestrze oraz wykreślenie z rejestru są zwolnione z opłaty.

5. Gmina jest zwolniona z opłaty za wpis do rejestru.

Art. 34. Odmowa wpisu do rejestru oraz wykreślenie z rejestru następują w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 35. 1. Podmiot wpisany do rejestru jest zobowiązany do informowania organu prowadzącego rejestr o wszelkich zmianach danych wskazanych we wniosku lub dokumentach, o których mowa w art. 28, w terminie 14 dni od zaistnienia zmian.

2. Po otrzymaniu informacji, o której mowa w ust. 1, organ prowadzący rejestr dokonuje zmian w rejestrze oraz wydaje podmiotowi wpisanemu do rejestru zaświadczenie, o którym mowa w art. 30, uwzględniające te zmiany.

Art. 35a. 1. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, wzory dokumentów elektronicznych o wpis, zmianę oraz wykreślenie w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych, mając na uwadze potrzebę ujednolicenia formy składanych wniosków, ułatwienia ich przekazywania oraz sprawność postępowania.

2. Wzory, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rodziny zamieści w centralnym repozytorium wzorów dokumentów elektronicznych, o którym mowa w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 1114).

Rozdział 4

Dzienny opiekun

Art. 36. 1. Dziennym opiekunem jest osoba fizyczna zatrudniana przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 3, na podstawie umowy o pracę albo umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

2. Dzienny opiekun sprawuje opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia.

3. Umowa, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) cel i przedmiot umowy;
- 3) czas i miejsce sprawowania opieki;
- 4) liczbę dzieci powierzonych opiece;
- 5) obowiązki dziennego opiekuna;

- 6) wysokość wynagrodzenia oraz sposób i termin jego wypłaty;
- 7) czas, na jaki umowa została zawarta;
- 8) warunki i sposób zmiany, a także rozwiązania umowy.

Art. 37. Do zadań dziennego opiekuna należy w szczególności:

- 1) zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
- 2) zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
- 3) prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

Art. 38. 1. Dzienny opiekun sprawuje opiekę nad maksymalnie pięciorgiem dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia, jest niepełnosprawne lub wymaga szczególnej opieki, maksymalnie nad trojgiem dzieci.

2. Dzienny opiekun przy sprawowaniu opieki nad dziećmi może korzystać z pomocy wolontariuszy.

Art. 39. 1. Dziennym opiekunem może być osoba, która:

- 1) daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad dziećmi;
- 2) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została jej zawieszona ani ograniczona;
- 3) wypełnia obowiązek alimentacyjny, w przypadku gdy taki obowiązek został nałożony na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne;
- 5) posiada warunki lokalowe zapewniające bezpieczną opiekę nad dzieckiem;
- 6) odbyła:
 - a) 160-godzinne szkolenie albo
 - b) 40-godzinne szkolenie uzupełniające, w tym z zakresu udzielania dziecku pierwszej pomocy, jeżeli posiada kwalifikacje, o których mowa w art. 16 ust. 1.

2. Do odbycia szkolenia nie jest zobowiązana osoba, która pracowała z dziećmi w wieku do lat 3 przez okres co najmniej 12 miesięcy bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia jako dzienny opiekun.

3. W celu weryfikacji spełnienia warunków, o których mowa w ust. 1, u kandydata na dziennego opiekuna zatrudnianego przez gminę może być przeprowadzony przez kierownika ośrodka pomocy społecznej wywiad środowiskowy. Wywiad środowiskowy jest przeprowadzany na zlecenie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

4. Weryfikacji spełniania warunków, o których mowa w ust. 1, przez kandydata na dziennego opiekuna zatrudnianego przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 3, dokonują te podmioty.

Art. 40. Dzienny opiekun prowadzący zajęcia z dziećmi nad którymi sprawuje opiekę współpracuje z rodzicami tych dzieci, w szczególności przez:

- 1) korzystanie z pomocy rodziców w sprawowaniu opieki nad dziećmi w czasie prowadzenia zajęć;
- 2) prowadzenie konsultacji i udzielanie porad rodzicom w zakresie pracy z dziećmi.

Art. 41. 1. Dzienny opiekun podlega obowiązkowi ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy sprawowaniu opieki.

2. Podmiot zatrudniający dziennego opiekuna jest zobowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia dziennego opiekuna od odpowiedzialności cywilnej oraz opłacania i finansowania składki na to ubezpieczenie.

3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta zawiera umowę, o której mowa w ust. 2, na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164).

Art. 42. 1. Dzienny opiekun sprawuje opiekę nad dziećmi w lokalu, do którego posiada tytuł prawny.

2. Podmiot zatrudniający dziennego opiekuna może udostępnić lub wyposażyć lokal w celu sprawowania opieki przez dziennego opiekuna.

Art. 43. Maksymalną wysokość wynagrodzenia dziennego opiekuna zatrudnianego przez gminę oraz zasady jego ustalania określa, w drodze uchwały, rada gminy.

Art. 44. Rodzice są zobowiązani do ponoszenia opłat za pobyt oraz wyżywienie dzieci u dziennego opiekuna.

Art. 45. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta wybiera dziennych opiekunów w drodze otwartego konkursu ofert, przeprowadzonego na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.³⁾).

Art. 46. 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi wykaz dziennych opiekunów.

2. Wykaz zawiera imię i nazwisko dziennych opiekunów, o których mowa w ust. 1.

3. Wykaz jest jawny i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej gminy prowadzącej wykaz.

4. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta publikuje wykaz dziennych opiekunów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 64 ust. 2.

Art. 46a. Podmiot zatrudniający dziennego opiekuna zobowiązany jest do zgłaszania dziennych opiekunów do wykazu dziennych opiekunów, o którym mowa w art. 46 ust. 1.

Art. 47. W przypadku rozwiązania lub wygaśnięcia umowy z dziennym opiekunem następuje wykreślenie dziennego opiekuna z wykazu.

Rozdział 5

Szkolenia

Art. 48. 1. Programy szkoleń, o których mowa w art. 16 ust. 2 pkt 2 i ust. 3, art. 17 ust. 2 oraz w art. 39 ust. 1 pkt 6, zatwierdza na wniosek podmiotu prowadzącego szkolenie, na okres 5 lat, minister właściwy do spraw rodziny.

2. Zatwierdzenie lub odmowa zatwierdzenia programów szkoleń następuje w drodze decyzji administracyjnej.

3. Listę programów szkoleń, o których mowa w ust. 1, udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 1138 i 1146 oraz z 2015 r. poz. 1255, 1333, 1339 i 1777.

Art. 49. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, zakres programów szkoleń, biorąc pod uwagę specyfikę zadań opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych żłobka, klubu dziecięcego oraz dziennego opiekuna, mając na uwadze konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu realizacji tych zadań.

Rozdział 6

Niania

Art. 50. 1. Nianią jest osoba fizyczna sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanej dalej „umową uaktywniającą”.

2. Niania sprawuje opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia.

3. Umowa uaktywniająca jest zawierana w formie pisemnej między nianią a rodzicami albo rodzicem samotnie wychowującym dziecko.

4. Umowa uaktywniająca określa w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) cel i przedmiot umowy;
- 3) czas i miejsce sprawowania opieki;
- 4) liczbę dzieci powierzonych opiece;
- 5) obowiązki niani;
- 6) wysokość wynagrodzenia oraz sposób i termin jego wypłaty;
- 7) czas, na jaki umowa została zawarta;
- 8) warunki i sposób zmiany, a także rozwiązania umowy.

5. Przez rodzica samotnie wychowującego dziecko rozumie się rodzica będącego panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo rodzica, w stosunku do którego orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, a także rodzica pozostającego w związku małżeńskim, jeżeli jego małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności.

Art. 51. 1. Za nianię, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne, opłaca:

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych – od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego zgodnie z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- 2) rodzic (płatnik składek) – od podstawy stanowiącej kwotę nadwyżki nad kwotą minimalnego wynagrodzenia

– na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Za nianię, która przystąpiła dobrowolnie na swój wniosek do ubezpieczenia chorobowego, składki na to ubezpieczenie opłaca rodzic na zasadach określonych dla zleceniobiorców w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych opłaca składki, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) niania została zgłoszona przez rodzica do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego;
- 2) rodzice albo rodzic samotnie wychowujący dziecko są zatrudnieni, świadczą usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej stanowiącej tytuł do ubezpieczeń społecznych, prowadzą pozarolniczą działalność lub działalność rolniczą;
- 3) dziecko nie jest umieszczone w żłobku, klubie dziecięcym oraz nie zostało objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna.

4. W przypadku utraty przez rodziców albo rodzica samotnie wychowującego dziecko zatrudnienia, zaprzestania świadczenia usług lub działalności, o których mowa w ust. 3 pkt 2, składki opłaca się przez okres 3 miesięcy od dnia zaistnienia tych przyczyn.

5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie opłaca składek, w przypadku gdy:

- 1) rodzic dziecka korzysta z ulgi na podstawie umowy aktywizacyjnej, o której mowa w art. 61c ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w brzmieniu obowiązującym przed dniem 26 października 2007 r., z osobą bezrobotną w celu wykonywania pracy zarobkowej w gospodarstwie domowym lub
- 2) umowa uaktywniająca została zawarta między nianią a osobami pełniącymi funkcję rodziny zastępczej zawodowej, lub

- 3) rodzic dziecka podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.⁴⁾).

Art. 52. Rodzic (płatnik składek) zobowiązany jest do niezwłocznego informowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o każdej zmianie mającej wpływ na opłacanie składek, w szczególności o rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy uaktywniającej.

Art. 53. 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazuje ministrowi właściwemu do spraw rodziny informacje o liczbie zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych lub do ubezpieczenia zdrowotnego nian w poszczególnych miesiącach oraz o poniesionych na ten cel wydatkach.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazuje w terminach:

- 1) do 25 lutego za okres od 1 lipca do 31 grudnia;
- 2) do 25 sierpnia za okres od 1 stycznia do 30 czerwca.

Rozdział 7

Nadzór nad żłobkami, klubami dziecięcymi oraz dziennymi opiekunami

Art. 54. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego albo miejsce sprawowania opieki przez dziennego opiekuna, sprawuje nadzór nad żłobkiem, klubem dziecięcym oraz dziennym opiekunem w zakresie warunków i jakości świadczonej opieki.

Art. 55. 1. Nadzór sprawowany jest na podstawie planu nadzoru przyjętego przez radę gminy w drodze uchwały.

2. W przypadku powzięcia informacji o nieprawidłowościach w organizacji i funkcjonowaniu żłobka, klubu dziecięcego lub sprawowanej opieki przez dziennego opiekuna, wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi czynności nadzorcze także poza planem nadzoru, o którym mowa w ust. 1.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 689, 978, 1037, 1066, 1240, 1268, 1269, 1506, 1649, 1735, 1830, 1893 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 34.

Art. 56. 1. Czynności nadzorczych dokonują osoby upoważnione przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, zwane dalej „osobami upoważnionymi”.

2. Osoby upoważnione są uprawnione w szczególności do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części w dniach i godzinach, w których działalność jest wykonywana lub powinna być wykonywana;
- 2) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień, okazania dokumentów lub innych nośników informacji oraz udostępnienia danych mających związek z przedmiotem nadzoru;
- 3) dostępu do dokumentacji pracowniczej osób zatrudnionych w nadzorowanych żłobkach lub klubach dziecięcych.

Art. 57. 1. W przypadku stwierdzenia, że podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy albo dzienny opiekun nie spełnia standardów dotyczących sprawowanej opieki, organ sprawujący nadzór zobowiązuje go do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie.

2. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy albo dzienny opiekun ma prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń organu sprawującego nadzór, w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach.

3. W razie nieuwzględnienia zastrzeżeń, w całości lub w części, organ sprawujący nadzór sporządza stanowisko na piśmie i przekazuje je podmiotowi prowadzącemu żłobek lub klub dziecięcy albo dziennemu opiekunowi.

4. W celu zbadania, czy i w jakim zakresie są realizowane zalecenia pokontrolne organ sprawujący nadzór może prowadzić czynności sprawdzające.

5. W przypadku nieusunięcia w wyznaczonym terminie nieprawidłowości, wójt, burmistrz lub prezydent miasta wykreśla z rejestru żłobek lub klub dziecięcy albo rozwiązuje umowę z dziennym opiekunem bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Rozdział 8

Finansowanie i zlecenie zadań z zakresu opieki

Art. 58. 1. Wysokość opłaty oraz opłaty, o której mowa w art. 12 ust. 3, za pobyt dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym utworzonym przez gminę albo u

dziennego opiekuna zatrudnionego przez gminę oraz maksymalną wysokość opłaty za wyżywienie ustala rada gminy w drodze uchwały.

2. W przypadku utworzenia żłobka lub klubu dziecięcego przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 i 3, wysokość opłat określa podmiot, który utworzył żłobek lub klub dziecięcy.

3. W przypadku zatrudniania dziennego opiekuna przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 3, wysokość opłat określa podmiot, który zatrudnia dziennego opiekuna.

Art. 59. 1. Opłaty, o których mowa w art. 58 ust. 1, wnoszone przez rodziców z tytułu korzystania ze żłobka i klubu dziecięcego utworzonych przez gminę oraz z usług dziennego opiekuna, są wnoszone na rzecz gminy.

2. Rada gminy może określić, w drodze uchwały, warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od ponoszenia opłat.

Art. 60. 1. Podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1, prowadzące żłobek lub klub dziecięcy, lub zatrudniające dziennych opiekunów mogą otrzymać na każde dziecko objęte opieką w żłobku lub klubie dziecięcym, lub przez dziennego opiekuna dotację celową z budżetu gminy.

2. Wysokość i zasady ustalania oraz rozliczania dotacji celowej, o której mowa w ust. 1, określa rada gminy w drodze uchwały.

Art. 61. 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może zlecić podmiotom, o których mowa w art. 8 ust. 1, organizację opieki sprawowanej w formie żłobka lub klubu dziecięcego lub przez dziennych opiekunów.

2. Do wyłaniania podmiotów mających organizować opiekę, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Art. 62. 1. Minister właściwy do spraw rodziny opracowuje resortowe oraz rządowe programy rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz finansowo wspiera te programy. Opracowanie i realizacja programów odbywa się we współpracy z wojewodą.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, określają tryb i kryteria wyboru podmiotów korzystających z nich, w szczególności uwzględniając:

1) jakość lub zakres oferowanych usług;

- 2) zapotrzebowanie na usługi świadczone przez te podmioty;
- 3) minimalny okres funkcjonowania instytucji lub miejsc opieki dofinansowanych z dotacji budżetu państwa.

3. Programy, o których mowa w ust. 1, mogą być kierowane do podmiotów, o których mowa w art. 8 ust. 1.

4. Podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1, korzystające z programów, o których mowa w ust. 1, mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie utworzenia lub funkcjonowania żłobków, klubów dziecięcych lub dziennych opiekunów, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 80% kosztów realizacji zadania.

5. Dotacji, o której mowa w ust. 4, udziela wojewoda po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw rodziny.

6. Wojewoda, udzielając podmiotowi dotacji, o której mowa w ust. 4, zawiera z nim umowę określającą w szczególności:

- 1) szczegółowy opis zadania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, i termin jego wykonania;
- 2) wysokość udzielonej dotacji;
- 3) tryb płatności;
- 4) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
- 5) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji, w tym zasady rozliczania dotacji w przypadku skrócenia okresu funkcjonowania instytucji lub miejsc opieki dofinansowanych z dotacji, o którym mowa w ust. 2 pkt 3;
- 6) termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji, nie dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania;
- 7) tryb kontroli wykonania zadania; w umowie można postanowić, że kontrola będzie prowadzona na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej;
- 8) warunki i sposób zmiany oraz rozwiązania umowy, w tym zasady zwrotu dotacji w przypadku skrócenia okresu funkcjonowania instytucji lub miejsc opieki dofinansowanych z dotacji, o którym mowa w ust. 2 pkt 3.

Art. 63. 1. Gmina może otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu organizacji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych.

2. (uchylony)

Art. 64. 1. Gmina jest zobowiązana do sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 i przekazywania ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej.

2. Systemy teleinformatyczne stosowane w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, z późn. zm.⁵⁾).

3. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, wzór, terminy i sposób sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, mając na uwadze potrzebę ujednoczenia informacji przekazywanych przez podmioty realizujące ustawę.

Art. 64a. 1. Gmina jest zobowiązana do przekazywania danych z rejestru oraz wykazu dziennych opiekunów ministrowi właściwemu do spraw rodziny za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 64 ust. 2.

2. Minister właściwy do spraw rodziny publikuje dane, o których mowa w ust. 1, na stronach internetowych ministerstwa.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 65. (pominięty)

Art. 66. (pominięty)

Art. 67. (pominięty)

Art. 68. (pominięty)

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 693, 995, 1217, 1240, 1268, 1302, 1359, 1735 i 1830.

Art. 69. (pominięty)

Art. 70. (pominięty)

Art. 71. (pominięty)

Art. 72. (pominięty)

Art. 73. (pominięty)

Art. 74. (pominięty)

Rozdział 10

Przepisy przejściowe

Art. 75. 1. Żłobki działające na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 66, stają się żłobkami w rozumieniu niniejszej ustawy z dniem jej wejścia w życie.

2. Podmioty prowadzące do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy działalność gospodarczą, polegającą na sprawowaniu opieki nad dziećmi, mogą prowadzić tę działalność na podstawie dotychczasowych przepisów, nie dłużej jednak niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, podmioty prowadzące do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy działalność gospodarczą, polegającą na sprawowaniu opieki nad dziećmi mogą prowadzić żłobek lub klub dziecięcy, jeżeli spełniają warunki określone w niniejszej ustawie.

Art. 76. 1. Pracownicy żłobków, działających na podstawie przepisów dotychczasowych, stają się z mocy prawa pracownikami żłobków w rozumieniu niniejszej ustawy. Przepisy art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.⁶⁾) stosuje się.

2. Do pracowników żłobków zatrudnionych do dnia wejścia w życie ustawy w:

- 1) publicznych zakładach opieki zdrowotnej, stosuje się przepisy o pracownikach samorządowych;

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 1662 oraz z 2015 r. poz. 1066, 1220, 1224, 1240, 1268 i 1735.

2) niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej, stosuje się przepisy Kodeksu pracy.

3. Osoby zatrudnione do opieki w żłobkach, działających na podstawie przepisów dotychczasowych, nie są zobowiązane do odbycia szkoleń, o których mowa w niniejszej ustawie.

4. Osoby zatrudnione do opieki w żłobkach, działających na podstawie przepisów dotychczasowych, nieposiadające średniego wykształcenia, a pozostające w zatrudnieniu w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, są zobowiązane do jego uzupełnienia w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Art. 77. Pielęgniarki i położne zatrudnione w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w żłobku, działającym na podstawie przepisów dotychczasowych, i zatrudnione na stanowisku opiekunki w żłobku w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy, przez okres zatrudnienia, zachowują prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej, nie dłużej jednak niż przez okres 15 lat.

Art. 78. (pominięty)

Rozdział 11

Przepis końcowy

Art. 79. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia⁷⁾, z wyjątkiem:

- 1) art. 6, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.;
- 2) art. 50–53 i 70–73, które wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 62 i 63, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia;
- 4) art. 64 ust. 2, który wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

⁷⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 3 marca 2011 r.